

## مدیریت کلاس درس در فضای مجازی

سمیه فلاح تفتی<sup>۱</sup>

فرزانه راد پرور<sup>۲</sup>

سعیده میرزاخانی میانجی<sup>۳</sup>

محدثه فلاح تفتی<sup>۴</sup>

تاریخ دریافت: ۱۴۰۱/۰۳/۰۱ تاریخ چاپ: ۱۴۰۱/۰۴/۱۳

### چکیده

این پژوهش با عنوان مدیریت کلاس درس در فضای مجازی نگارش شده است. روش این پژوهش، به شیوه توصیفی، تحلیلی از نوع کتابخانه ای است که با استناد به کتابها و مجلات و مقالات معتبر نگارش شده است. نتایج حاکی از این است که: معلمان فرزانه و متعهد، افزون بر تدریس محتوای آموزشی و تحول در ماهیت روش‌های پیشین تدریس، به عنوان اسوه‌های الهام‌بخش در عرصه فرهنگ و اخلاق، نقش مبلّغ و هدایتگر را برای نسل جوان ایفا می‌کنند و به تدریس در این فضا به عنوان یک فرصت می‌نگرند. آنان با خودآگاهی و خودشکوفایی و نفوذ معنوی در دل شاگردان، در پرتو تعلیم و تربیت صحیح و نیز نهادینه‌سازی ارزش‌های والای دینی و اسلامی خواهند توانست جامعه را از درون متحول سازند و به سمت و سوی تعالی، رشد و شکوفایی سوق دهند و انسان‌هایی خدامحور و متخلق به اخلاق اسلامی تربیت نمایند.

### واژگان کلیدی

مدیریت کلاس درس، فضای مجازی، آموزش مجازی

۱. دکترای تخصصی برنامه ریزی درسی، آموزگار مقطع ابتدایی آموزش و پرورش ناحیه یک یزد، مدرس دانشگاه فرهنگیان یزد.

(Sfalah12@ymail.com)

۲. کارشناسی علوم تربیتی، دبیر ریاضی آموزش و پرورش ناحیه یک یزد. (farzanehradparvar528@gmail.com)

۳. کارشناسی مدیریت دولتی، آموزگار مقطع ابتدایی آموزش و پرورش ناحیه یک یزد. (sydmyrzakhany@gmail.com)

۴. کارشناسی ارشد مدیریت آموزشی، آموزگار مقطع ابتدایی آموزش و پرورش ناحیه یک یزد. (mahsima.fallah@gmail.com)

## مقدمه و بیان مساله

امروزه پیشرفت و توسعه کشورها، سازمان ها و موسسات کوچک و بزرگ در گرو علم و دانش بشری است. افزایش علم و دانش و تغییرات پرشتاب سبب شده است که سازمان ها، آموزش و پرورش را در راس برنامه‌های خود قرار دهند؛ زیرا آموزش و پرورش یکی از مهمترین عوامل توسعه کشورهاست و زیربنای توسعه کشورها و سازمان ها باخلاقیت و نوآوری منابع انسانی مرتبط است (صالحی مبارکه، ۱۳۹۷).

در محیط آموزشی مدرسه و کلاس‌های حضوری به دلیل ارتباط مستقیم و چهره به چهره معلم و شاگرد، معلم از بازخوردهای تدریس خود به صورت آشکارتری آگاه می‌گردد و می‌تواند با مثال‌های متعدد، محتوای آموزشی را تبیین کند یا با مشاهده ناهنجاری‌های رفتاری فراگیرندگان و طرح نکات تربیتی، آنان را هدایت و راهنمایی نماید اما در محیط مجازی، این مسئله به راحتی بر وی مکشوف نخواهد شد. سوای شخصیت روانی و فردی فراگیرندگان که ممکن است مانع پرسش مجدد مطلب آموزشی از معلم در فضای مجازی و باعث احساس نگرانی از بازخوردهای غیرمنتظره معلم یا هم کلاسی‌ها شود، مسائل دیگری چون ناسازگاری اینترنت و قطع و وصل آن، فرایند آموزش را برای گروهی از دانش‌آموزان مختل می‌کند. این مشکلات موجب افزایش نگرانی و اضطراب روحی و روانی فراگیرنده می‌شود. از سوی دیگر، برخی از فراگیرندگان، آموزش مجازی را چندان مهم تلقی نمی‌کنند و ممکن است حضور فعالی در کلاس درس نداشته باشند. در این گونه محیط‌ها استاد و معلم (یاددهنده) باید به طریقی عمل کنند که شوق و اشتیاق دانش‌آموز (یادگیرنده) را به مطلب ارائه شده، افزایش دهند. معلمان آگاه و جدی، کلاس را به نحو شایسته و مؤثر کنترل می‌کنند و رفتار خود شکوفایی را از خود بروز می‌دهند. شایستگی آن است که معلم بداند می‌تواند کارش را هر چند هم که سخت باشد، درست انجام دهد و این موضوع از تجزیه و تحلیل اعمال وی به دست می‌آید (بختیارنصرآبادی و نوروزی، ۱۳۸۲).

مأموریت اصلی فرآیند آموزش، تدریس به دانش‌آموزان است؛ به همین دلیل کلیه تلاش‌های معلم حول محور این فعالیت اساسی می‌باشد. موفقیت در رسیدن به این هدف مستلزم فراهم بودن مدیریت مناسب کلاس و حد مطلوبی از آرامش، پذیرش و همراهی دانش‌آموزان با معلم است (عالی و امین یزدی، ۱۳۸۵).

ولفگانگ و گلیکمن<sup>۱</sup>، (۱۹۸۰)، مدیریت کلاس درس را کلیه تلاش و کوشش معلم برای سرپرستی فعالیت‌های کلاس شامل تعاملات اجتماعی رفتار دانش‌آموزان و یادگیری تعریف می‌کنند. در این تعریف چند جنبه اساسی برای مدیریت کلاس فرض شده است که یکی از آنها انضباط یا مدیریت رفتار است؛ بخش مهمی از مدیریت کلاس شامل استراتژی‌های انضباطی است که به منظور جلوگیری از بدرفتاری دانش‌آموزان به کار می‌رود. ترسیم چهارچوب‌های رفتاری برای دانش

<sup>۱</sup> Wolfgang & Glickman

آموزان به منظور مشخص شدن حد و مرز صمیمیت و ارتباط شاگرد با معلم از موارد حفظ نظم در کلاس است (مورسیا، ۲۰۰۵، نقل از رضا پور، میر صالح، پورعابدینی اردکانی و موسوی ندوشن، ۱۳۹۵).

امروزه، نقش و تأثیر چشمگیر فاوا (فناوری اطلاعات و ارتباطات) بر کسی پوشیده نیست. رشد و توسعه دانش، پا به پای رشد فناوری به خصوص در زمینه اطلاعات و ارتباطات، فرایندهای تدریس و یادگیری را هرزمانی و هر مکانی کرده است. پژوهشگران اذعان دارند که معلم یا استاد مهم‌ترین عامل مؤثر در به کارگیری مناسب رسانه‌هاست و فناوری، سازه‌ای کارآ برای یاد دادن‌های مؤثر و مفید می‌باشد. حتی آنان به این حقیقت مهم اشاره دارند که این فرد یا عامل کلیدی (معلم)، عمدتاً جزئی از نظام یاددهی - یادگیری است (رئوف، ۱۳۸۷). در آموزش مجازی، تدریس بر مثلث یاددهنده، یادگیرنده و تعامل این دو عنصر استوار است. البته وظایف معلم در محیط مجازی و برخط (آنلاین) با فضای حضوری تفاوت‌هایی دارد.

آبراهام مازلو<sup>۲</sup> (۱۹۷۰-۱۹۰۸)، در سلسله مراتب نیازهای انسانی، خودشکوفایی را بالاترین طبقه نیازها می‌داند. نظریه سلسله‌مراتب نیازهای انسانی مازلو، معمولاً به شکل هرمی متشکل از پنج یا هفت طبقه ترسیم می‌شود. این سلسله مراتب، از نیازهای ابتدایی در طبقه پایین شروع می‌شود و هر چه بالاتر می‌رود، نیازهای پیچیده‌تر انسانی را معرفی می‌کند که به ترتیب عبارت‌اند از: نیازهای وجود، نیازهای ایمنی جویی معنوی، نیاز محبت و دوستی با خدا، نیاز کرامت نفس، نیاز خودشکوفایی معنوی و تقرب به خدا. بر این پایه، نیازهای معنوی از دیدگاه اسلام نیز در چارچوب هرم مازلو جای می‌گیرد و متناظر به آن است. از دیدگاه اسلام، این نیازهای معنوی مطرح شده را می‌توان راهبردهای مناسبی برای هدایت نیازهای زیستی و عاطفی - روانی به شمار آورد (شجاعی، ۱۳۸۶).

طبق نظر مازلو، افراد خودشکופا در انجام دادن کارها سخت‌کوش‌اند و برای رسیدن به ارزش‌های والا از هیچ تلاشی دریغ نمی‌ورزند. یکی از ویژگی‌های این افراد، مسئله‌مداری است؛ یعنی خود را موظف به انجام دادن رسالتی می‌دانند که بر دوش آن‌ها گذاشته شده است. از دیدگاه مازلو، افراد خودشکופا هیچ‌گاه نه به دلیل محرومیت‌ها و کمبودها بلکه برای رشد و ترقی و رسیدن به تمام آنچه زینده آن‌هاست، برانگیخته می‌شوند و اغلب مستقل از پاداش‌های بیرونی، با انگیزه و علاقه برای خیر بشریت، در تلاش و تکاپو هستند. برای نمونه، آن‌ها درس دادن به بچه‌های درجه چهار را بر به دست آوردن شغلی با حقوق بالا ترجیح می‌دهند؛ به دلیل آنکه درس دادن بخشی از هویت و احساس مسئولیت آن‌هاست (مطهری طشی و دیگران، ۱۳۸۲).

عوامل مؤثر بر مدیریت کلاس، ویژگی‌های شخصیتی معلم، روش‌های تدریس معلم و استفاده از فنون تدریس را شامل می‌شود. فنون تدریس به مجموعه اعمال یک معلم برای جلب کردن توجه دانش آموزان به منظور تدریس اثربخش و کارآمد

<sup>۲</sup> Abraham Maslow

گفته می شود. آشنایی و آگاهی نسبت به فنون تدریس و اعمال آنها در کلاس درس توسط معلم باعث می شود بدون استفاده از خشونت و تنبیه بدنی کلاس را مدیریت کند و نظم را حاکم سازد. اگر آموزگار هنگام تدریس فقط از یک یا چند روش خاص آموزش استفاده کند، ممکن است سبب خستگی دانش آموزان شود، آنان نسبت به درس بی توجهی کنند و در نتیجه در نظم و انضباط کلاس اختلال ایجاد کنند (رضایی و حقانی، ۱۳۹۴).

آنچه موضوع اصلی این پژوهش را شامل می شود، مدیریت کلاس درس در فضای مجازی می باشد.

## اهمیت و ضرورت

امروزه با ورود فناوری های نوین آموزشی و به خصوص دسترسی به اینترنت در بین جامعه فراگیر در مدارس و تاثیرپذیری آنها از فرهنگ های جهانی غیربومی موقعیتی بوجود آمده است که آموزش و پرورش ناگزیر است تا کارکردهای نوینی را متناسب با نیازهای زمان برای خود برگزیند. گزینش و دستیابی به کارکردهای نو مستلزم نگاهی نو به نظام آموزش و پرورش است. آنچه تلقی از نظام های نوین آموزشی را به عنوان یک تکنولوژی مدرن آموزشی و نه به عنوان یک چالش در نظام آموزشی به ما می شناساند یکی از کاربردهایی که اخیراً نظر کارشناسان تعلیم و تربیت کشورمان را به خود جلب کرده، آموزش الکترونیکی است. آموزش از راه دور هم اکنون سالهاست که در دنیا متداول و رایج است، اما ترکیب آن با اینترنت منجر به ابداع روش جدیدی از آموزش به نام آموزش الکترونیکی یا مجازی شده است. (افضل خانی و همکاران، ۱۳۸۶)

## روش پژوهش

پژوهش در زمره روش های تحقیق توصیفی، تحلیلی است که به روش کتابخانه ای با استناد به مقالات و کتابها و مجلات معتبر نگارش یافته است. هدف این دسته از پژوهش های آموزشی، توصیف شرایط یا پدیده های مربوط به نظام آموزشی می باشد. با استفاده از پژوهش می توان موقعیت های نامعین، ملموس، مربوط به اقدام ها و عملیات آموزشی را مشخص کرد؛ بنابراین هر یک از افرادی که در نظام آموزشی دست اندرکار فعالیت های آموزشی می باشند و به ویژه مدیر و معلمان که به طور مستقیم با فرایند یاددهی - یادگیری سروکار دارند، می توانند برای شناخت «مسائل مبتلا» به محیط های آموزشی، پژوهش را به طور انفرادی یا گروهی به کار برند. این نوع تحقیق بازخورد لازم را برای بهبود مدیریت واحدهای آموزشی، فرایند یاددهی و یادگیری و نیز ارزیابی از آموخته ها را فراهم می آورد (بازرگان، ۱۳۸۳).

## پیشینه پژوهش

### پیشینه داخلی

-فلاح تفتی و تمکین، (۱۳۹۹) در پژوهشی با عنوان فضای مجازی در آموزش و نظام آموزشی ایران چنین عنوان نمودند که در عصر رسانه ای شدن فضای مجازی جایگاه ویژه ای در زندگی انسان ها پیدا کرده و بیشتر افراد جامعه با فضای مجازی درگیر هستند، بنابراین فضای مجازی سبک زندگی و افکار و عقاید مردم را با تحولات اساسی مواجه می کند. فضاهای

مجازی نقش بسیار تعیین کننده ای در عرصه های اجتماعی بر عهده دارد و به همین دلیل امروزه مدیریت دانش و اطلاعات نیازمند یک سری تغییرات در تکنولوژی ها است و باید به سمتی حرکت کنیم که در حداقل زمان بتوانیم حداکثر اطلاعات را به افراد ارائه دهیم. برای حرکت به این سمت نیازمند بازنگری جدیدی در حوزه نرم افزار، سخت افزار و تکنولوژی های جدید هستیم. نتایج حاکی از آن است که وضعیت هویت فرهنگی فضای مجازی به عنوان یک نرم افزار عمل کرده و عمق اثرگذاری آن افزون خواهد شد. حفظ و احیای اعتقادات و تربیت اسلامی نیاز به تبلیغ و اطلاع رسانه ای دارد که می توان از این فن آوری کمال بهره را برد. از طرفی فرهنگ سازی برای رویارویی و بهره وری بیشتر از فن آوری های نوین را باید رأس برنامه های آموزش و پرورش قرار داد و فرهنگ درست استفاده کردن از امکانات فضای مجازی به عنوان تغییر زیربنایی و اعتقادی نگریسته شود، می تواند رویکرد جدیدی در برقراری ارتباط بین افراد تلقی شود.

- در پژوهشی که کریمی، نازی و کریمی (۱۳۹۹)، تحت عنوان تاثیر فضای مجازی بر تعلیم و تربیت انجام دادند به این نتایج دست یافتند که تکنولوژی های جدید مانند فضای مجازی هم فرصت هستند و هم تهدید و چنانچه قبل از ورود این تکنولوژی ها نحوه درست استفاده از آنها را یاد بگیریم تبعات منفی آن نیز کمتر خواهد شد. از این رو در این مقاله سعی بر آن شده است تا به بررسی و تحلیل نقش فضای مجازی در نظام تعلیم و تربیت پرداخته و فرصت ها و چالش هایی که در این ارتباط وجود دارد مورد تجزیه و تحلیل قرار دهیم.

- پورقاسمی و پورقاسمی، (۱۳۹۹) در پژوهشی با عنوان تعلیم و تربیت مجازی و چالش های عصر حاضر به این نتایج دست یافتند که فضای مجازی علاوه بر آنکه آثار مثبت فراوانی بر فرآیند آموزش هر کشور دارد، پیامدهای زیان باری نیز می تواند در این عرصه بر پیکره نظام آموزشی داشته باشد؛ از جمله اینکه بر تعلیم و تربیت اسلامی آثار منفی می تواند بگذارد. در راهکارهایی که ارائه شده، بیشتر به نقش پدر و مادر (خانواده) و مدرسه در این راستا تأکید شده است. امید است با بکارگیری بهتر از این فناوری بتوانیم در امر آموزش و پرورش که زیر بنای همه سازمان های یک کشور است، به سوی دانش و تولید بیشتر حرکت کنیم.

- در پژوهشی که محمودی و آدینه وند و عزیزپور (۱۳۹۸)، تحت عنوان مزیت های بهره گیری از شبکه های اجتماعی مجازی در آموزش انجام داده اند بیان داشته اند که این رسانه های اجتماعی مجازی در عرصه آموزش، یادگیری و پژوهش، نه تنها برای کاربران امکانات فراوانی را فراهم ساخته، بلکه در امر آموزش می تواند کمک شایانی به معلم و متعلم داشته باشد در صورتی که به نحو صحیح و درست استفاده شود.

- در تحقیقی که اورک و دورقی (۱۳۹۸)، تحت عنوان رابطه بین میزان استفاده از فضای مجازی با کسب هویت، رشد اخلاقی دانش آموزان متوسطه دوم ناحیه ۲ اهواز انجام داده اند بیان داشته اند بین میزان استفاده جوانان از شبکه های اجتماعی مجازی و هویت فرهنگی آنها رابطه معناداری وجود دارد بدین شکل که در چهار مولفه مدت زمان حضور، میزان استفاده،

میزان فعال بودن کاربر و میزان واقعی تلقی نمودن محتوا در فضای شبکه های اجتماعی مجازی با وضعیت هویت فرهنگی جوانان رابطه معنا دارد در جهت معکوس وجود دارد؛ یعنی هر چه این چهار مولفه افزایش پیدا می کند هویت فرهنگی بیشتر در مخاطره قرار می گیرد.

- آزادی و دژکوهی، (۱۳۹۸) در پژوهشی با عنوان بررسی تجارب معلمان با سابقه در زمینه مدیریت صحیح کلاس درس چنین عنوان نمود که مدیریت کلاس درس، هنر به کارگیری دانش و مهارت کلاس داری برای رسیدن به اهداف مطلوب، امن و محرک برای یادگیری دانش آموزان است. مدیریت کلاس، متغیری کلیدی در ایجاد فضای مناسب برای یادگیری دانش آموزان به شمار می رود. معلمی که توانایی مدیریت کلاس درس را دارد، می تواند زمینه مناسبی برای یادگیری دانش آموزان و همچنین تدریس خود فراهم آورد؛ در غیر این صورت، تدریس او به خوبی صورت نخواهد گرفت. یافته های این مطالعه کیفی حکایت از این دارد که عوامل متعددی از قبیل انواع روشهای تدریس، نحوه ارتباط معلم و دانشآموز، نحوه مدیریت کلاس، نحوه برخورد نومعلمان در روز اول و انواع کلاس درس، بر اداره کردن کلاس تاثیر دارد. نومعلمان میتوانند از تجارب معلمان باتجربه، در زمینه مدیریت صحیح کلاس درس، بهره ببرند و برای بهبود مدیریت هر چه بهتر کلاس درس خود اقدامات لازم را انجام دهند.

- اکبری لنگوری؛ عباسعلی پور، (۱۳۹۷) در پژوهشی با عنوان عوامل موثر بر مدیریت کلاس درس به این نتایج دست یافت که چنانچه معلمان با عوامل تاثیرگذار بر مدیریت کلاس آشنایی داشته باشند و به آن عمل نمایند، تدریس موفق و اثرگذاری داشته و در پی آن یادگیری پایدار در کلاس اتفاق می افتد.

- عزیزی (۱۳۹۷) در پژوهشی با عنوان مزایا و معایب شبکه های اجتماعی برای کودکان و نوجوانان به این نتایج دست یافت که امروزه استفاده از اینترنت، فضای مجازی و شبکه های اجتماعی گسترش پیدا کرده است و کاربران زیادی دارد و افراد زیادی از همه رده های سنی (کودکان- نوجوان- جوانان- میانسالان- سالمندان) در آن فعالیت می کنند؛ اما حضور در فضای مجازی مانند هر چیزی مزایا و معایبی هم دارد و کودکان و نوجوانان آسیب پذیرترین قشر در فضای مجازی هستند. می توانیم با مدیریت و برنامه ریزی مناسب بیشترین بهره را از آن ببریم.

- قاضی زاده علمداری، خسروگردی، (۱۳۹۷) در پژوهشی با عنوان نقش کاربرد رسانه های سنتی و نوظهور در پیشرفت تحصیلی و تربیتی دانش آموزان پایه پنجم ابتدایی به این نتایج دست یافت اگر کاربرد رسانه های فوق با مدیریت، برنامه ریزی و سواد رسانه ای همراه باشد می تواند یادگیری را پویا، عمیق و پایدار سازد و رغبت به تحقیق و پژوهش را در نهاد این فراگیران برانگیزاند. نتایج حاصل از داده ها، تفاوتی معنادار را بین سواد رسانه ای و عملکرد فراگیر در پهنه ی آموزش و پرورش که جزء لاینفکی از صحنه ی زندگی است نشان می دهد؛ که برحسب ضریب همبستگی پیرسون نتیجه گیری به عمل آمده است.

-انیکازی و همکاران، (۱۳۹۶) در پژوهشی با عنوان مدیریت و کلاس داری، ضمن بیان این که مهم ترین دغدغه ی معلمان مبتدی، از اداره ی کلاس و یا به تعبیری مدیریت اداره ی کلاس درس ناشی می شود. برقراری نظم و کنترل کلاس و تدریس موفق، مجموعه نگرانی های این گونه معلمان است؛ بنابراین آگاهی از مفهوم مدیریت کلاس و راهبردهای آن، راهی برای رفع این نگرانی هاست. اشراف معلم بر موضوعات درسی، مسایل یادگیری، الگوه، مهارت ها، روش ها، راهبرده و فنون تدریس، از عواملعمده ی اثر بخشی رفتار و مدیریت کلاسی می باشد. در نتایج به این موارد اشاره کرد که انواع سبک های مدیریتی کلاس، عوامل موثر بر مدیریت، موانع ومشکلات مدیریت کردن کلاس، نقش معلم در مدیریت و راهکارهایی به معلم پیشنهاد شده است همچنین به بیان ابعاد واهمیت مدیریت کلاسی نیز پرداخته شده است.

-صالحی مبارکه (۱۳۹۶) در پژوهشی با عنوان بررسی عوامل موثر در بهبود اداره کلاس درس ضمن بررسی روش ها و شیوه های مدیریت در کلاس، ابتدا عوامل مدیریت کلاس درس که شامل ویژگی های شخصیت معلم، روش های تدریس معلم و استفاده از فنون تدریس را مورد بررسی قرار داده و به معرفی سبک های اداره کلاس شامل سبک اقتدار گرایانه (دموکراسی قانون مدار)، سبک مستبدانه (تحکیم آمیز)، سبک آزاد گذاری (بی عنان، آسان گیری) است، پرداخته شده است.

-حدادان، (۱۳۹۵) در پژوهشی با عنوان مدیریت کلاس، موانع و راهبردها ، سعی شد پس از تعریف های مدیریت کلاس، مطالب گوناگونی مرتبط با موضوع مورد بحث قرار گیرد. مطالبی نظیراهداف عمده ی مدیریت کلاس، عناصر موثر بر مدیریت کلاس، موانع و مشکلات مدیریت کلاس، دانش آموزان مسأله دار و مدیریت کلاس، معلم و مدیریت کلاس و در پایان با توجه به موضوع های مطرح شده، راهبردهایی جهت مدیریت مؤثر کلاس درس ارائه شد و بانیجه گیری از بحث، جمع بندی کلی از مدیریت کلاس، موانع و راهبردهای آن به دست آمد.

-انصاری فرد و لسانی، (۱۳۹۳)، در پژوهشی با عنوان بررسی اهمیت نقش معلمان در مدیریت کلاس درس مدارس ابتدایی، بیان داشتند که یکی از مسائل قابل توجه در فعالیت های آموزشی، مدیریت کلاس درس می باشد و معلمین نقش مهمی در جهت چگونگی کنترل و اصلاح مسائل مدیریتی کلاس درس دارند به ویژه این موضوع در مدارس ابتدایی که دانش آموزان فعالیت بیشتر و سن کمتری دارند از اهمیت فراوانی برخوردار است و ابتدا به توصیف مطالب از منابع مختلف پرداخته و سعی در بررسی و تحلیل آنها شده است و در نهایت تحلیل ها به عنوان نتیجه گیری و به شکل موردی و کاربردی ذکر شده است تا کلیه معلمان عزیز و هر کسی که به نوعی در زمینه مدیریت کلاس به ویژه کلاسهای مدارس ابتدایی و پیش دبستانی فعالیت می کند بتواند از این نتایج بهره برده و در نهایت عملکرد مطلوبتری داشته باشد.

بطور کلی، اثر بخشی رابطه های غیر قابل اجتناب مدیریت کلاس و کلاس درس مجازی توسط طیف وسیعی از پژوهش های علمی و آموزشی گزارش شده است که از جمله آن ها به این موارد می توان اشاره کرد: بررسی رابطه مدیریت کلاس و کلاس درس مجازی (تکلوی، ۱۳۹۳؛ زارع و احمدی، ۱۳۹۶)، اهمیت نگرش پیرامون مدیریت کلاس (بهرامی، ۱۳۹۴؛

برزگری و زمینی، ۱۳۹۵)، مدیریت کلاس و مسائل مرتبط (بابایی، یزدی و حسینیان، ۱۳۹۳)، مسئله مدیریت کلاس در علوم تربیتی (جلالی، کار احمدی، مولوی و آقایی، ۱۳۹۶)، تحلیل کلاس درس مجازی و رابطه با مدیریت کلاس (جعفری خلعتبری، تودار و ابوالفتحی، ۱۳۹۵)، تحلیل مسئله مدیریت کلاس (رشیدی ظفر، جان بزرگی و شقاقی، ۱۳۹۶) و تحلیل کلاس درس مجازی در رشته علوم تربیتی (مهرداد، ۱۳۹۴).

یکی از بهترین روش‌های پژوهش پیرامون مدیریت کلاس، استفاده از نظرات پژوهشگران موفق است. با توجه به اینکه مسائل مربوط به مدیریت کلاس ابعاد و جنبه‌های مختلفی را در بر می‌گیرد، لذا ارائه‌ی اطلاعات جامع از فاکتورهای تحقیقاتی مربوط به آن دشوار است. (امیر، حسن آبادی، اصغری نکاح و طیبی، ۱۳۹۵).

### پیشینه خارجی

-چن و مارکوس<sup>۳</sup> (۲۰۱۲) در پژوهشی نشان می‌دهند که دانش آموزانی که معمولاً مدت زمان زیادی از اینترنت استفاده می‌کنند، با والدین خود دچار مشکل می‌شوند و این مسأله بر کیفیت ارتباط آنها اثر می‌گذارد. دانش آموزان در تمام سنین ممکن است تا حد نزول نمره‌های درسی و به هم خوردن روابط دوستانه خود، در اینترنت زمان صرف کنند.

-گروسسک و همکاران<sup>۴</sup> (۲۰۱۱) در پژوهشی درخصوص استفاده‌های دانشگاهی از فیسبوک اشاره کرده‌اند. بیشترین موارد استفاده دانشجویان شامل استفاده‌های اجتماعی نظیر در تماس بودن با خانواده، دوستان و آشنایان، به اشتراک گذاری و تگ کردن (نام گذاری) عکس‌ها و مشارکت در فعالیت‌های اجتماعی و داوطلبانه است و کمتر برای اهداف آموزشی از این شبکه بهره گرفته شده است.

-ردموند<sup>۵</sup> (۲۰۱۰) در پژوهشی نشان داد که در میان نیازهای روحی، روانی، نیاز به رقابت و استقلال با میزان استفاده از فیسبوک همبستگی مثبت داشته و فیسبوک توانسته است تعادلی میان نیازهای اجتماعی و روانی کاربران ایجاد کند.

-نتایج پژوهش کیم و همکاران<sup>۶</sup> (۲۰۱۰) نشان دادند که استفاده از اینترنت به تنهایی، اضطراب، عدم محبوبیت رابطه معناداری دارد و در دانش آموزان پسر این مشکلات بیش از دختران است.

در فضای کلاسهای حقیقی، زمانی که معلم در یک سو و شاگردان در مقابل او قرار دارند، بهارلو و بهروز، (۱۳۹۸)، برای مدیریت بهتر کلاس معتقدند؛ به شاگردان سرکش مسئولیت‌هایی مثل نماینده، سرگروه، مأمور جمع‌آوری دفاتر و کارهای عملی شاگردان، مسئول حضور غیاب و... بدهید. با شاگردان خاطی به‌صورت خصوصی صحبت کنید؛ فرصتی جهت آزاد کردن انرژی شاگردان فراهم کنید و در صورت امکان از جابجایی شاگردان استفاده کنید و یا چیدمان کلاس را تغییر دهید.

<sup>۳</sup> Chen B. Marcus J.

<sup>۴</sup> Grosseck, Gabriela, Ramona, Bran, Laurentiu, Tiru

<sup>۵</sup> Redmond F.

<sup>۶</sup> Kim, J. LaRose, R. & Peng, W



در همین راستا بعضی صاحب‌نظران معتقدند با چپش U شکل صندلیهای کلاس، تسلط بیشتری بر شاگردان دارند و می‌توانند مشارکت بیشتر را جلب کنند. (رضایی و حقانی، ۱۳۹۴).

## یافته ها

### معلمان و فضای مجازی

بازیگران اصلی محیط یادگیری مجازی، فراگیران و معلمان هستند. شاگردان دوره های آموزش مجازی باید نقش فعالی در کلاس درس داشته باشند؛ باید خودانگیخته، مسئولیت پذیر، پذیرنده تفکر انتقادی و مایل به انجام دادن کارگروهی باشند. نقش معلم نیز در این محیطها از انتقال دهنده اطلاعات به تسهیل کننده، ناظر و طراح آموزشی تغییر می یابد. استفاده از عناصر متفاوت آموزشی مانند صوت، تصویر، متن و تعامل با فراگیر موجب جذابیت بیشتر فضای کلاس و فراگیری هدفمند می شود (شاه بیگی و نظری، ۱۳۹۰). فراهم کردن زمینه برای پرورش مهارت و خلاقیت نیز می تواند اثربخشی برگزاری کلاس ها در فضای مجازی را بهبود بخشد (کیان، ۱۳۹۳).

به کارگیری شیوه هایی همچون پرسیدن سؤالات محرک و چالش برانگیز، تشویق به مناظره و مباحثه، استفاده از مسابقه، سرگرمی و ایجاد فضای شاد در کلاس های مجازی از مواردی است که در اداره و کنترل آن مؤثر است (احمدی، ۱۳۹۴). در آموزش های مجازی، تسلط معلم بر درس، شیوایی بیان، نحوه سازماندهی درس، مدیریت مؤثر، ایجاد انگیزه، قاطعیت، سختگیری و استفاده از روش های مختلف تدریس مهم است (شاهسونی، فرج الهی و ظریف صنایعی، ۱۳۹۳).

تابر، (۱۳۹۱)، عنوان می کند: با دست دادن احترام بین معلم و شاگرد را تحکیم کنید، به سخنان دانش آموزان گوش دهید، به شاگردان خانم یا آقا بگویید و با احترام آنها را صدا بزنید، نام دانش آموزان را به خاطر بسپارید، اساس و ریشه رفتارهای نامطلوب را از بین ببرید، مسئولیت ها را به شاگردان واگذار کنید، ارتباط چشمی برقرار کنید، پیش از شروع درس حواس دانش آموزان را متمرکز کنید و کارگروهی و ایجاد حس تعلق به گروه را تقویت نمایید.

بهارلو و بهروز، (۱۳۹۸)، برای ایجاد شرایط بهتر از کم وزیاد کردن به هنگام تن صدا، حرکت های به موقع، تأکید روی بعضی از مفاهیم و کلمات، ایما و اشارات به وقت، مکث های به موقع و هدفمند استفاده کنید. در اکثر مطالعات حاضر بیشتر به مدیریت کلاس حقیقی که معلم و شاگرد به شکل حضوری در کنار هم قرار می گیرند، پرداخته شده است. تحقیق های قبل از کرونا درباره کلاس های مجازی بیشتر جنبه توصیه ای داشت و اجباری در برگزاری آن نبود. شیوع ویروس کرونا در سطح جهان آموزش را به اجبار به سمت فضای مجازی کشاند و گریزی از این پدیده نبود. یادآوری می گردد تجربهای در مورد اینگونه کلاسها وجود ندارد و در حال حاضر همه دنیا هم زمان در حال تجربه این شرایط هستند. صاحب‌نظران این حوزه معتقدند، یکی از مهمترین مؤلفه های لازم برای راه اندازی نظام آموزش مجازی، تغییر پارادایم های یاددهی-یادگیری،

سبک های آموزشی جدید، حرکت از معلم محوری به سمت شاگردمحوری، روش های نوین آموزش و ارزشیابی است (نصیری، ۱۳۸۴).

به پیشنهاد رضایی و حقانی، (۱۳۹۴) به نقل از اندرسون و همکاران (۱۹۸۰) قصد شد به عنوان اولین گام، قوانین کلاسی باهدف رعایت نظم و انضباط، تقویت توانایی کنترل رفتار، رعایت حقوق دیگران و به طور کلی ارائه یک چارچوب برای رفتار در کلاس با همکاری معلم و شاگردان وضع گردد. هدف از مشورت و نظرخواهی از خود دانش آموزان ایجاد حس مسئولیت پذیری بیشتر در رعایت این قوانین بود، این فعالیت باکمی اصلاحات، در فضای مجازی نیز ضروری بود.

به پیشنهاد فتحی (۱۳۸۲)، اجرای طرح تشویقی "دختر خوب هفته، پسر خوب هفته" باهدف ارج نهادن به کوشش و تلاش دانش آموز، افزایش انگیزه برای یادگیری و انجام تکالیف، تقویت خوش اخلاقی و به طور کلی تقویت رفتارهای مطلوب در اجتماع کوچک کلاس در نظر گرفته شد. با ایده از این طرح، در این کلاس تصمیم بر آن شد که گروههای کوچک دوفره تشکیل و بر اساس میزان همکاری، گروه ها مورد تشویق قرار گیرند.

به پیشنهاد تابر (۱۳۹۱)، اجرای دو روش املای گروهی باهدف اجتماعی شدن و تقویت توانایی برقراری ارتباط دوستانه، مشارکت و درگیر شدن در فرایند تدریس و ... از دیگر طرح ها برای بهبود مدیریت کلاس بود. بر اساس پیشنهاد بهارلو و بهروز (۱۳۹۸) شرح چیدمان کلاس و جای شاگردان باهدف کنترل و آرام کردن فضای کلاس بود.

بر اساس گفته پیروان نظریات تأثیر متقابل و به پیشنهاد تابر (۱۳۹۱) حضور و غیاب شخصی به منظور افزایش مسئولیت پذیری دانش آموزان پیشنهاد شد.

پیشنهاد صفوی (۱۳۷۲) اجرای تدریس به شیوه فعال و استفاده از تکنیک ها و فنون جدید تدریس بود.

به پیشنهاد قاضیان و همکاران (۱۳۹۶)، انجام تکالیف ترکیبی-عملکردی دروس مختلف به منظور افزایش مهارت های دانش آموزان، فراهم شدن زمینه بروز خلاقیت، ایجاد ارتباط بین درس وزندگی و درنهایت علاقه مند کردن آنها به کلاس بود. به استاد رضایی و حقانی (۱۳۹۴) با هدف ایجاد تنوع و جذابیت در روشهای تدریس به منظور جلب توجه و مشارکت بیشتر دانش آموز به کلاس درس مجازی، تهیه و ارسال محتوای شاد، متنوع و برانگیزاننده در دستور کار قرار گرفت. قرار شد در فضای مجازی برای ارج نهادن به خصلت خوب وقت شناسی، حضور و غیاب شاگردان در ابتدای جلسه انجام شود و کلاس رأس ساعت آغاز شود.

(شارما و ارورا، ۲۰۱۹)، معتقدند فناوری اطلاعات و ارتباطات با روشی بسیار مثبت بر سیستم آموزش تأثیر گذاشته است. حدود سه دهه قبل ایمیل، سپس کنفرانس ویدئویی، وبینارها و اکنون تعداد زیادی نرم افزار وجود دارد. برنامه ها برای کمک به تدریس در دسترس هستند. درحال حاضر فن آوری های مبتنی بر وب در بسیاری از مؤسسات به همراه روش های

سنتی مورد استفاده قرار می گیرند؛ اما روش غنی شده این آموزش های آنلاین مبتنی بر وب برای دانش آموزان و معلمان در زمان شیوع ویروس کرونا بسیار ضروری است.

### مدیریت کلاس مجازی

مدیریت کلاس شامل یک طرحواره درهم تنیده از مؤلفه های فلسفه، برنامه درسی، اصول مدیریت، توسعه حرفه ای، تعاملات و ارتباطات انسانی، ویژگی های معلم و زمینه می باشد (مشکی باف مقدم، چرابین، اکبری و داوودی، ۱۳۹۸).

در زمینه ی مدیریت کلاس درس در فضای مجازی پژوهش زیادی صورت نگرفته است، اما نتایج همان تعداد محدود پژوهش ها، نشان می دهد بیشتر به مزایای آن پرداخته است. آموزش مجازی مجموعه وسیعی از فرآیندها و اعمال همچون آموزش مبتنی بر وب<sup>۸</sup>، آموزش مبتنی بر رایانه، کلاس های مجازی و همکاری های دیجیتالی را در برمی گیرد و شامل ارائه محتوا از راه اینترنت،

شبکه های ماهواره ای، نوارهای صوتی، تلویزیون و لوح های فشرده می شود. آموزش مجازی در قیاس با آموزش سنتی، با به وجود آوردن یک پارادایم جدید، امکان یادگیری در هر زمینه، برای هر فرد، در هر مکان و زمان را فراهم کرده است. از مزایای محیط مجازی نسبت به محیط سنتی می توان به سهولت دسترسی به منابع و انعطاف زمانی و مکانی اشاره کرد (رستگار، زارع، سرمدی و حسینی، ۱۳۹۲). تجهیزات و مدیریت آن نیازمند الزاماتی است که آموزش و آماده سازی معلمان را ضروری می سازد. آموزش از راه دور، یادگیری برنامه ریزی شده ای است که در آن معمولاً یادگیری و آموزش در محیط های جدا از هم صورت می گیرد (کرمی و همکاران، ۱۳۹۸).

انتشار سریع اطلاعات در محیط مجازی، دسترسی آسان به اطلاعات را مقدور ساخته و استفاده مؤثر از آن، مستلزم تحلیل و طبقه بندی و مدیریت صحیح است. نتایج پژوهش های انجام شده درباره محیط های یادگیری مجازی نشان می دهد که این محیط ها بیش از محیط های درسی حضوری به پرورش کسب مهارت های حل مسئله، مدیریت، تصمیم گیری در موقعیت های پیچیده و برقراری روابط اجتماعی کمک می کند. به طور سنتی در آموزش حضوری، کنترل فرایند کلاس و تدریس در اختیار آموزگار بوده است ولی در محیط های یادگیری مجازی مدرس نقش حاشیه ای دارد و وظیفه کنترل فرایند یادگیری عمدتاً بر عهده شاگرد است (سراجی و همکاران، ۱۳۸۶).

به اعتقاد طرفداران آموزش مجازی اگر این دوره ها به خوبی تدارک دیده نشوند و از قابلیت ها و امکانات فناوری اطلاعات به خوبی استفاده نشود، این آموزش ها از جذابیت برای یادگیرنده برخوردار نخواهند بود (رستگار و همکاران، ۱۳۹۲). نتایج پژوهش های پیشین حاکی از اثرات مثبت آموزش های مجازی بود، اما مطالعاتی که به طور مشخص به مدیریت کلاس های مجازی (آنلاین و یا آفلاین) پرداخته شده مشاهده نشد.

<sup>۸</sup> web

## کرونا و اثر آن بر فضای مجازی

شیوع بیماری واگیردار ناشی از ویروس "کوید ۱۹"، بر کل اقتصاد وزندگی روزمره مردم اثر گذاشت، همچنین سیستم آموزشی مدارس، دانشگاه ها، سلامت عاطفی، روانی معلمان و شاگردان را تحت تأثیر قرارداد. به دلیل این بیماری، جهان با یک وضعیت اضطراری و بهداشت عمومی روبرو شد. تحلیل گران سازمان ملل متحد<sup>۹</sup> گفتند: "همه گیری کوید ۱۹ زنجیره های عرضه جهانی و تجارت بین المللی را مختل می کند. مرزهای ملی نزدیک به ۱۰۰ کشور در طی یک ماه گذشته بسته شد، مسافرت و گردشگری به شدت کاهش یافت". این اوقات نابسامان که جان انسان های زیادی را به خطر انداخت، مؤسسات آموزشی را به نوآوری و تجدیدنظر در فرایندهای یاددهی-یادگیری واداشت و همچنین حرفه ای ها را ترغیب کرد که در سبک معمول فرایند آموزش-یادگیری تجدیدنظر کنند. بیماری کوید ۱۹ حتی متخصصان را مجبور نموده است که در مورد روش مرسوم آموزش تجدید نظر کنند. انتظار می رود این بیماری همه گیر تأثیر زیادی در آموزش جهانی داشته باشد پیش بینی می گردد این عنصر تأثیر مثبتی بر آموزش جهانی داشته و یک نعمت در تعلیم و تربیت جهانی بود (پریانا کایسنگ<sup>۱۱</sup>، ۲۰۲۰).

شیوع ویروس کرونا<sup>۱۲</sup>، بر سیستم آموزش عوارض زیادی را به خود اختصاص داد و بیشتر مدارس و دانشکده ها بخصوص مقطع ابتدایی به سمت مطالعه آنلاین رفتند. بسترهای نرم افزاری که برای آموزش و یا کلاس به طور چشمگیری استفاده می کردند ۳۶۰ درجه به چرخش درآمدند و از این رو بسیاری از برنامه های نرم افزاری شرکت های آنلاین نجات پیدا کردند؛ اما اینکه این نوع آموزش برای شاگردان یک مزیت یا محرومیت است، جای تردید است (بانسل<sup>۱۳</sup>، ۲۰۲۰)، با این شرایط چه مطابق میل ما باشد یا خیر، مربیان باید شیوه تدریس خود را تغییر دهند. همه گیری ویروس کرونا مربیان را برای تدریس در خانه تقویت می کند. بر اساس دستورالعمل های مقام های مافوق، این شرایط مربیان را مجبور می کند تا از طریق سیستم آنلاین به دانش آموزان آموزش دهند. درواقع برای مربیان مناطق شهری مشکلی ایجاد نمی شود زیرا آنها عادت دارند از آن استفاده کنند. این مشکلات برای مربیان دور از شبکه اینترنت بیشتر است. گاهی اتفاق می افتد دانش آموزان مشکلاتی از قبیل سیگنال ضعیف داشته و یا حتی دسترسی به اینترنت و روند آموزش و یادگیری با مشکل مواجه شود (هنی<sup>۱۴</sup>، ۲۰۲۰).

<sup>۹</sup> COVID-19

<sup>۱۰</sup> DESA

<sup>۱۱</sup> Priyanka Singh

<sup>۱۲</sup> CORONA VIRUS

<sup>۱۳</sup> Bansal

<sup>۱۴</sup> Henny

تجهیز نو معلمان برای بهینه سازی مهارت های اداره کلاس، چگونگی برقراری ارتباط با شاگردان، روابط اجتماعی، عاطفی و توسعه رفتاری، نیاز به آموزش قبل و پس از خدمت دارد (فاین و اردکوئیست-آرنس<sup>۱۵</sup>، ۲۰۰۶). اغلب معلمان و مهارت آموزان درباره سازماندهی، اصول آموزش و مدیریت کلاس، دوره دیده اند، اما دانش آنها با شرایط واقعی متفاوت است. تا حدی که وینستین از آن با اصطلاح مواجهه با "شوک واقعیت" یعنی تفاوت آنچه در دانشگاه ها و همچنین در مراکز تربیت معلم می خوانند با آنچه در کلاسهای حقیقی که در سال های اول خدمت می بینند، یاد می کند (وینستین<sup>۱۶</sup>، ۱۹۸۸).

گرچه آموزش های رسمی در حال حاضر، نمی تواند معلمان را در طول تمام دوران خدمتشان، برای خدمات حرفه ای آماده کند (کنوی، مورفی، رات و هال<sup>۱۷</sup>، ۲۰۰۹)، اما در میان برخی از معلمان که به اندازه کافی، برای مدیریت انواع کلاس ها آموزش نمی بینند، مشکلات زیادی در اداره کلاس های آنان گزارش شده است (داک<sup>۱۸</sup>، ۲۰۰۷) که ضرورت آموزش های دوران تربیت معلم را بیشتر از قبل آشکار می سازد.

از طرفی، پیروان نظریه تأثیر متقابل معتقدند که مشکلات بدون مسئولیت پذیری مشترک و مشارکت کامل همه طرفه ای درگیر در تصمیم گیری قابل حل نیست. کارگزاران اصلی کلاس یعنی معلم و دانش آموزان در پیدایش مشکل نقش دارند و بنابراین حل مشکل نیز باید از جانب هردوی آنها صورت گیرد (تا بر، ۱۳۹۱).

منتقدان پژوهش های دانشگاهی بر این باورند که آنچه از پژوهش های دانشگاهی حاصل می شود بیشتر مسائل نظری است تا کاربست های عملی و معلمان از آن بهره کافی را نمی برند (مهرمحمدی و همکاران، ۱۳۹۳).

طرفداران پژوهش های کلاسی و مبتنی بر رفتارهای عاملیت معلم، بر این باورند که بازیگر اصلی کلاس در فرایندهای یاددهی-یادگیری، شاگرد و معلم هستند، معلمین برای بهسازی و حرفه ای اداره کلاس خود که شامل آموزش، یادگیری و بالندگی همه جنبه ای شاگرد است، باید فاصله بین نظر و عمل را کاهش داده و با پژوهش حین عمل اقدام به اصلاح مشکلات کلاسی نماید (قاسمی پویا، ۱۳۸۲).

در زمان بروز کرونا بی نظمی در اداره کلاس با اشکال جدید در فضای مجازی نمایان بود. مهمترین مسئله ای که درصدد رفع عمل پژوهش صورت گرفت و گزارش آن ثبت شد، بدین شرح بود که برای مرتفع شدن این بی نظمی و عدم مدیریت کلاس که منجر به بازماندن شاگردان و معلم از اهداف یاددهی-یادگیری و عدم درک احساس رضایت مندی می شد، راه حل هایی که توسط صاحب نظران پیشنهاد شده است، شناسایی و به بوته آزمایش گذاشته شود، آثار و نتایج آن مورد تحلیل و رابطه نظر در عمل موردنقد و بررسی قرار گیرد.

<sup>۱۵</sup> Fayne & Ortquist-Ahrens

<sup>۱۶</sup> Weinstein

<sup>۱۷</sup> Conway, Murphy, Rath & Hall

<sup>۱۸</sup> Duck

## روش‌های مدیریت مؤثر در تدریس در فضای مجازی

### ارتباط کلامی

آنچه همواره در فرایند تعلیم و تربیت، به‌خصوص در آموزش‌های مجازی، مهم‌ترین و مؤثرترین گام محسوب می‌شود، ارتباط کلامی بین معلم و شاگرد است. مهارت در برقراری ارتباط کلامی و مهارت‌های هوش عاطفی مهم‌ترین عامل در ایجاد انگیزه و شور و شوق و تعامل بین معلم و شاگرد خواهد بود. نحوه بیان و کلام معلم در برخورد با دانش‌آموز در فرایند آموزش و پرسش و پاسخ بخشی از آموزش‌های رفتاری است که شاگردان به‌طور پنهان و غیرمستقیم در زمینه شیوه ارتباط با دیگران فرامی‌گیرند و در وجود آنان نهادینه خواهد شد و به تحول فردی و اجتماعی خواهد انجامید. گاه بی‌توجهی به این موضوع و ساده‌انگاری آن موجب بروز اختلالات رفتاری و آسیب‌های اجتماعی در زندگی آینده کودکان خواهد شد. بر این اساس است که نظریه‌پردازان قدرت نرم، بخشی از جذابیت فرد الگوشونده را ناشی از سخن گفتن او، واژگان مورد استفاده و ارتباط کلامی‌اش با مخاطب تعریف می‌کنند.

فضای مجازی با وجود رغبت کاربران به استفاده از آن، در مواقع یاددهی و آموزش برای نوجوان جذابیت چندانی ندارد و ممکن است هنگام تدریس معلم دانش‌آموزان حاضر در کلاس در سایت‌های دیگر مشغول گفت‌وگوهای دوستانه با یکدیگر باشند. اینجاست که رسالت مهم معلمان در فضای مجازی آشکارتر می‌شود. معلم باید بتواند با ایجاد خلاقیت و تحول در آموزش‌های غیرحضوری، فضایی نشاط‌انگیز و مطلوب را برای دانش‌آموزان فراهم نماید؛ به‌طوری‌که آن‌ها برای حضور داوطلبانه و مشتاقانه در کلاس درس وی لحظه‌شماری کنند. در این میان، لازم است نحوه ارتباط و رفتار معلم در همین مورد به‌طور مجزا بررسی گردد. خوشایند بودن یک رفتار و لذت بردن از آن و اجتناب از امور ناخوشایند سبب میل به انجام دادن آن رفتار می‌شود. این موضوع یکی از عوامل انگیزشی تغییر رفتار در دیگران است (نوری، ۱۳۹۶: ۶).

### فروآورد آمدن از مسند و مقام برتر

یکی از ویژگی‌های بارز مؤمن، شوخ‌طبعی و گشاده‌رویی است. این خصلت در سیره و سخن پیشوایان دین - علیهم‌السلام - قابل تأمل و بررسی است (هادی‌منش، ۱۳۸۵: ۷۷-۶۹). یکی از مؤلفه‌های قدرت نرم در اسلام، خوش‌خلقی و خوی نیک در برخورد با دیگران است. اخلاق به مثابه قدرت نرم به‌عنوان یک عامل ایجابی و سیاسی در جذب دیگران مفید است (پوراحمدی و دیگران، ۱۳۹۱: ۱۵۶-۱۳۷).

از نشانه‌های خوش خلقی آن است که مؤمن در ارتباط با دیگران، شوخ طبع، خوش سخن و اهل مزاح پسندیده باشد. معلم آگاه و باتجربه در فضای کلاس مجازی انعطاف پذیرتر از کلاس حضوری رفتار می‌کند. او با شوخ طبعی و مزاح پسندیده و گفت‌وگوی صمیمانه با دانش آموزان، فضای خشک تدریس صرف را شاد و جذاب می‌کند. از دیدگاه مزلو نیز یکی از ویژگی‌های افراد خودشکופا، احساس شوخ طبعی فلسفی و غیر خصمانه بودن (مطهری طشی و دیگران، ۱۳۸۲: ۹۸) در ارتباط با دیگران است. گاه ممکن است در روند آموزش مجازی، خطا و اشکالی از طرف معلم رخ دهد. در این صورت، لازم است وی از مسند و مقام برتر فرود آید و آن را بپذیرد. بهتر است معلم (یاددهنده) پیش از آموزش به دانش آموزان متذکر شود که در صورت هر اشکال و اشتباهی در ارائه فایل‌های گفتاری یا نوشتاری، او را مطلع سازند. یکی از شگفت‌انگیزترین جلوه‌های ارتباطات کلامی سالم این است که بدانیم هنوز خودمان در حال رشد و یادگیری هستیم و نکاتی را که قبلاً نمی‌دانسته‌ایم، تازه می‌فهمیم (رؤوف، ۱۳۸۷: ۳۳). این امر از یک سو تعامل بین معلم و

### توجه به مخاطبان

مخاطبان در فضای مجازی دیگر محدود به تعداد مشخص دانش آموزان در چهار دیواری کلاس نیستند بلکه خانواده‌ها نیز به‌طور ناخودآگاه در کلاس حضور می‌یابند و گوش به سخنان معلم می‌سپارند و بدین گونه، هدایت و تعلیم به‌طور پنهان و نهفته و غیرمستقیم نیز وسعت می‌یابد. از طرفی، خانواده‌ها همیاران مؤثری در ارائه آموزش و به‌خصوص پرورش نسل جوان هستند. در این زمان، لازم است معلمان با هوشیاری در صدد آن باشند که این موقعیت را به فرصت تبدیل کنند و بیشترین بهره را، به‌خصوص در مبحث توسعه تربیت دینی و آموزه‌های معرفتی ببرند. در این عرصه، نقش معلم به مبلغ تعمیم می‌یابد. البته معلم متخصص و آگاه در انتقال معلومات محتوای آموزشی توانایی زیادی دارد و این مقوله را تحت الشعاع مباحث تربیتی قرار نمی‌دهد. به هر روی، ماهیت کار معلمی هم دانش است و هم مهارت حرفه‌ای (رؤوف، ۱۳۸۷: ۵۶). تسلط و اشراف بر محتوای آموزشی و توانایی در انتقال داده‌ها خود یکی از عوامل مؤثر نفوذ معنوی معلم است؛ همچنان که بنا بر فرموده مقام معظم رهبری، «شرط تأثیرگذاری در جامعه، افزایش سواد و ارتقای نصاب علمی است» (دیدار مقام معظم رهبری با طلاب حوزه علمیه تهران: ۹۶/۶/۶).

بر پایه آنچه بیان شد، به‌خوبی می‌توان به نقش و وظایف سنگین معلم در امر تعلیم و تربیت در فضای پرهیاهوی مجازی پی برد؛ چرا که مخاطبان وی محدود به طیف خاصی نیستند و حتی خواص هم در برابر وی و ناظر تدریس هستند.

### بحث و نتیجه گیری

اصولاً هر نوع پیشرفت و توسعه، ارتباط مستقیمی با تحقیقات علمی دارد. همراهی حجم وسیع پژوهش با توسعه یافتگی کشورهای پیشرفته گویای این واقعیت است. یکی از اندیشمندان تصریح می‌کند که حدود ۹۸ درصد تحقیق‌ها و هزینه‌های مربوط به پیشرفت علمی در جهان مربوط به این کشورهاست. این کشورها به دلیل برخورداری از تحقیق‌های گسترده معمولاً

از شیوه‌های برتر و نیروهای کار ماهر استفاده می‌کنند و در استفاده از منابع خود کاملاً صرفه جویی می‌کنند. تحقیق‌های مداوم و گسترده در این کشورها باعث شده که آن‌ها همواره چندین دهه جلوتر از بسیاری کشورها حرکت کنند. پیوند دیگر تحقیق و پژوهش با رشد و توسعه مربوط به ماهیت بلند مدت و راهبردی آن است. پژوهش به دلیل طبیعت علمی و کاربردی وسیع خود جنبه کلیدی دارد و در نتیجه بخصوص به دلیل ارتباط آن با رشد و توسعه، نیاز به عزمی ملی، اراده‌ای جدی و برنامه‌ریزی‌ای فوری دارد. این امر در رابطه با تحقیقات و پژوهش‌ها و همچنین پیرامون مسئله مدیریت کلاس از چند جنبه حائز توجه است.

■ اول: سرمایه‌گذاری در نیروی کار پیرامون پژوهش در رابطه با مسئله مدیریت کلاس است، به این صورت که برای کسب بهره‌وری بیشتر از نیروی کار باید آن را کارآمد ساخت.

■ دوم: کارایی نیاز به آموزش کارآمد و توانمندی در کاربرد شیوه‌های جدید پیرامون پژوهش در رابطه با مسئله مدیریت کلاس دارد که بدون پژوهش علمی میسر نیست. از سوی دیگر یک عامل کلیدی دیگر در رشد و توسعه پیشرفت فناوری است که خود پیوندی زنده با تحقیقات علمی دارد. توجه به پدیده تحقیق و توسعه در کشورهای پیشرفته و وجود موسسه‌های فراوان مرتبط با آن نشانه این امر است.

یکی از نزدیک‌ترین عناصر پیرامون پژوهش در رابطه با مسئله مدیریت کلاس، تعلیم و تربیت است. زیرا از یک سو تحقیق و آموزش و پرورش هر دو از عناصر درون‌زا بوده و از سوی دیگر پدیدآورندگان تحقیق، انسان‌ها و دانشمندان هر جامعه هستند. حتی جنبه آموزشی و پرورشی تحقیق و تاثیر آن‌ها را نیز نمی‌توان به راحتی از یکدیگر جدا کرد. زیرا جنبه پرورش در تحقیق، آن را هدفمند و معنی‌دار می‌سازد. یعنی با وجودی که غنای علمی و تخصصی بالا می‌تواند به کارایی تحقیق بیفزاید اما تمام مسأله این نیست و به قول پروفیسور شوماخر صاحب نظر مشهور تعلیم و تربیت جوهره اصلی آموزش و پرورش در پژوهش علمی، همان تربیت و امور ارزشی است و ماهیت آموزشی مبتنی بر انتقال ارزش است. به تعبیر وی یافته‌های علمی صرف، در واقع فوت و فن تحقیق هستند ولی فرهنگ تحقیق محسوب نمی‌شوند. تحقیق و پژوهش علاوه بر جنبه‌های علمی، القاکننده نوعی روح و معرفت انسانی در هماهنگی ابزارهای فنی و آرمان‌های بشری نیز هست. اندیشمندان مختلف در مورد علمی بودن و یا علمی نبودن تحقیق‌های ارزشی دیدگاه‌های یکسانی ندارند. گروهی نه تنها گزاره‌های ارزشی را علمی نمی‌دانند حتی آن‌ها را بی‌معنا تلقی می‌کنند. عده‌ای دیگر بررسی‌های اخلاقی را هم در مجموعه مطالعه‌های علمی قرار می‌دهند و دسته سوم بین آن‌ها نوعی تفکیک قائل می‌شوند. برخی متفکران مشهور مانند مایکل اسکریون استدلال می‌کند که تمامی داوری‌های ارزشی را می‌توان در قالب علمی مطرح ساخت. وی ادعا می‌کند که اصولاً مطالعه‌های علمی نیز خود جوهره قضاوتی دارند، زیرا کار روی یک پروژه علمی و تشخیص اعتبار آن نیازمند ارزیابی و داوری در مورد ابزارهای آزمایش گاهی، داوری در مورد نظریه‌ها و مشاهده‌ها و حتی بررسی برآوردها و دیگر لوازم آن است و این



ها همگی قضاوت ارزشی محسوب می شود. بنابراین به عقیده ما پژوهش علاوه بر جنبه آموزشی، تکنیکی و عقلانی از گرای اخلاقی و ارزشی نیز برخوردار است و جدا کردن این امر از آن، روح و عاطفه حاکم بر تحقیق و اجتماع انسانی مربوط به آن را شکننده می سازد.

امروزه فضای مجازی یکی از ابزارهای کارآمد در تعلیم و تربیت به شمار می رود. اگرچه تدریس در این محیط مشکلاتی برای مخاطبان ایجاد می کند و رسالت سنگین معلمی را نیز دوچندان می سازد. معلمان فرزانه و متعهد، افزون بر تدریس محتوای آموزشی و تحول در ماهیت روش های پیشین تدریس، به عنوان اسوه های الهام بخش در عرصه فرهنگ و اخلاق، نقش مبلغ و هدایتگر را برای نسل جوان ایفا می کنند و به تدریس در این فضا به عنوان یک فرصت می نگرند. آنان با خودآگاهی و خودشکوفایی و نفوذ معنوی در دل شاگردان، در پرتو تعلیم و تربیت صحیح و نیز نهادهای سازی ارزش های والای دینی و اسلامی خواهند توانست جامعه را از درون متحول سازند و به سمت و سوی تعالی، رشد و شکوفایی سوق دهند و انسان هایی خدامحور و متخلق به اخلاق اسلامی تربیت نمایند. بعضی از فعالیتها مانند مسئولیت دادن به دانش آموزان برای توزیع دفاتر، جمع کردن کار برگها، توافق با شاگردان خاطی و تعیین عواقب با همکاری آنان، فراهم آوردن زمینه ای برای آزاد شدن انرژی و هیجان دانش آموزان اجرای روش های جالب و خلاقانه برای رفتن پای تخته، از جمله گام هایی بود که امکان اجرا و پیاده سازی پیدا نکرد؛ اما اجرای چند فعالیت باعث شد چهره شاگردان شاداب گردد و مداخلات آموزشی شاگردان زیاد، دعوا و شکایت آنان کم شود، آرامش نسبی معلم و استفاده کمتر معلم از سوت نشانه هایی دال بر بهبود اوضاع در کلاس حقیقی بود. (مشکی باف مقدم، چرایین، اکبری و داوودی، ۱۳۹۸)

توجه به نشانه های مختلف در کلاس حاکی از بهبود مدیریت کلاس بود. هرچند به دلیل ظهور کرونا فرصت اجرای کامل طرح به طور کامل در کلاس حقیقی از دست رفت و فقط چند فعالیت انجام شد، اما به ضرورت شرایط پیش آمده طراحی فعالیت ها تغییر شکل پیدا کرد و فرصت جدیدی متناسب با اداره کلاس به شیوه مجازی فراهم گردید. ارائه تکلیف خلاقانه و اجرای تدریس به شیوه متنوع و تلفیقی، ارائه بازخورد و تشویق جزو موارد اجرا شده بود که به نتایج مطلوبی ختم شد. نتایج نشان می دهد که هم در فضای حقیقی و هم فضای مجازی می توان کلاس را مدیریت کرد. داده های نظری مبین آن است که در فضای مجازی با استفاده از امکانات متنوع، می توان کلاس هایی جذاب و برانگیزاننده برگزار کرد و با استفاده از شیوه های فعال و تعامل با شاگردان فضایی کاملاً رضایت بخش هم برای معلم و هم برای شاگردان فراهم نمود، استفاده از تکالیف ترکیبی - عملکردی فرصت بروز و ظهور مهارت ها و خلاقیت های دانش آموزان را به وجود آورد و باعث ایجاد تنوع و لذت در انجام تکالیف شد.

### منابع و مآخذ

-آذر، عادل (۱۳۹۳). پژوهش و کاربرد آن در علوم مختلف، انتشارات سمت، تهران، چاپ سوم

- آزادی، نفیسه و دژکوهی، محمدجواد، (۱۳۹۸)، بررسی تجارب معلمان با سابقه در زمینه مدیریت صحیح کلاس درس، پنجمین همایش ملی پژوهش های نوین در برنامه ریزی درسی ایران، تهران، <https://civilica.com/doc/967716>
- انصاری فرد، بهناز و لسانی، مهدی، (۱۳۹۳)، بررسی اهمیت نقش معلمان در مدیریت کلاس درس مدارس ابتدایی، نخستین همایش ملی الکترونیکی رویکردهای کاربردی و پژوهشی در علوم انسانی و مدیریت، قم <https://civilica.com/doc/417354>
- انیکازی، مهران و احمدی، مجید و احمدی، محمدرضا و مرادی، احسان، (۱۳۹۶)، مدیریت و کلاس داری، کنفرانس ملی پژوهش های نوین ایران و جهان در روانشناسی، علوم تربیتی و مطالعات اجتماعی، شیراز، <https://civilica.com/doc/751285>
- اورک، جهانبخش و آزاده دورقی، (۱۳۹۸)، رابطه بین میزان استفاده از فضای مجازی با کسب هویت، رشد اخلاقی دانش آموزان متوسطه دوم ناحیه ۲ اهواز، نخستین کنفرانس ملی علوم انسانی و توسعه، شیراز، دانشگاه پیام نور استان فارس-مرکز توسعه آموزشهای نوین ایران (متانا)
- افضل خانی، مریم. شریعتمداری، مهدی. ادیبی، ملیحه (۱۳۸۶). امکان سنجی استقرار نظام آموزش مجازی در مدارس متوسطه استان سمنان. فصلنامه رهبری و مدیریت آموزشی دانشگاه آزاد اسلامی واحد گرمسار سال چهارم، شماره ۳، پاییز ۱۳۸۹-۹-۳۰ صص
- احمدی، امینه (۱۳۹۴). رابطه آموزش مجازی و خلاقیت دانش آموزان در هزاره سوم. خانواده و پژوهش
- احمدی، آمنه (۱۳۹۴). راهنمای عملی برنامه کارورزی دانشگاه فرهنگیان با رویکرد تربیت معلم فکور. تهران: دانشگاه فرهنگیان.
- اکبری لنگوری، جعفر و عباسعلی پور، محمود، (۱۳۹۷)، عوامل موثر بر مدیریت کلاس درس، سومین کنفرانس ملی رویکردهای نوین در آموزش و پژوهش، محمودآباد، <https://civilica.com/doc/830027>
- امیری، رضا (۱۳۹۴). بررسی اثربخشی پژوهش پیرامون مدیریت کلاس. فصلنامه پژوهشی کشور، ۱(۴): ۴۸۹-۴۷۳.
- بابایی، مهدی (۱۳۹۳). نگرش عمیق پیرامون کلاس درس مجازی و رابطه با مدیریت کلاس. اندیشه های نوین آموزشی، ۷(۱): ۶۴-۴۹.
- بازرگان، ع (۱۳۷۶). روش های تحقیق در علوم رفتاری، انتشارات آگاه، تهران
- بهرامی، علیرضا. (۱۳۹۵). تحلیل مسائل مربوط به مدیریت کلاس و کلاس درس مجازی. اراک، ۱۵(۵): ۹-۱.
- بهارلو، فاطمه؛ و بهروز، فیروزه (۱۳۹۸). راه کارهای عملی مدیریت کلاس درس در مدارس ابتدایی. پژوهشنامه اورمزد.
- بختیاری، ابوالفضل (۱۳۹۱). درسنامه پژوهشی

- بختیار نصرآبادی، حسن؛ نوروزی، رضا علی. (۱۳۸۲). راهبردهای جدید آموزشی در هزاره سوم. جلد اول، چاپ اول. قم: سماء قلم.
- پوراحمدی، حسین؛ جعفری پناه، مهدی. (۱۳۹۱). «اخلاق به مثابه قدرت نرم در رویکرد اسلامی». مجله علوم سیاسی، سال پانزدهم، شماره ۵۷، صص ۱۵۶-۱۳۷.
- تابر، روبرت (۱۳۹۱). الفبای مدیریت کلاس درس: راهبردهایی برای آموزش اثربخش. تهران: سازمان پژوهش و برنامه ریزی آموزشی.
- تکلو، حسن. (۱۳۹۴). تأثیر آموزش های مربوط به مسائل مدیریت کلاس بر جامعه. مجله آموزش و یادگیری، ۱(۱): ۵۹-۴۴.
- جعفری، علیرضا؛ خلعتبری، جواد؛ تودار، سیدرسول و ابنلفتحی، هادی. (۱۳۹۳). بررسی تأثیر یافته های نو پیرامون مدیریت کلاس در آموزش، ۶(۱۸): ۱۶-۷.
- خنیفر، حسین؛ و مسلمی، ناهید، (۱۳۹۷). اصول و مبانی روشهای پژوهش کیفی. تهران: نگاه دانش.
- دهخدا، علی اکبر (۱۳۷۳). لغت نامه دهخدا. تهران انتشارات روزنه. جلد ۱۱.
- رستگار، احمد. زارع، حسین، سرمدی، محمدرضا؛ و حسینی، فریده السادات (۱۳۹۲). نگاهی تحلیلی به ادراک دانشجویان از ساختار کلاس درس و اهمال کاری تحصیلی: مطالعه تطبیقی دوره های آموزش سنتی و مجازی دانشگاه تهران. رهیافتی نو در مدیریت آموزشی.
- رضایی، حبیب الله؛ و حقانی، فریا (۱۳۹۴). فنون مدیریت کلاس: راهنمایی برای اداره کردن کلاس درس. آموزش در علوم پزشکی.
- رؤوف، علی. (۱۳۸۷). آنچه یاد می دهیم، آنچه یاد می گیرند: برای مدیران مدرسه، معلمان و پدران و مادران. چاپ دوم. تهران: مدرسه.
- سراجی، فرهاد، عطاران، محمد، نادری، عزت الله؛ و علی عسگری، مجید (۱۳۸۶). طراحی برنامه درسی دانشگاه مجازی. مطالعات برنامه درسی.
- سرمد، زهره و دیگران (۱۳۹۵). روش های تحقیق در علوم رفتاری، انتشارات آگاه، تهران، چاپ دوم
- شاه بیگی، فرزانه؛ و نظری، سمانه (۱۳۹۰). آموزش مجازی: مزایا و محدودیت ها. مرکز مطالعات و توسعه آموزش علوم پزشکی یزد. فصلنامه علمی - مطالعات کارورزی در تربیت معلم ۱۹/
- شاهسونی، خدیجه، فرج الهی، مهران؛ و ظریف صناعی، ناهید (۱۳۹۳). ویژگی های استاد موفق از دید دانشجویان دانشگاه های ارائه دهنده آموزش مجازی در شهر شیراز. مجله دانشگاهی یادگیری الکترونیکی.

- شجاعی، محمدصادق. (۱۳۸۶). نظریه نیازهای معنوی از دیدگاه اسلام و تناظر آن با سلسله مراتب نیازهای مازلو، مطالعات اسلام و روان‌شناسی، شماره ۱، (پاییز و زمستان) صص ۸۷-۱۱۶.
- صفوی، امان‌الله، (۱۳۷۲). مدیریت کلاسی. فصلنامه مدیریت در آموزش و پرورش.
- صالحی مبارکه، زهرا (۱۳۹۷). بررسی عوامل موثر در بهبود اداره کلاس درس. مجله نخبگان علوم و مهندسی Journal of Science and Engineering Elites جلد 3- شماره 4- سال ۱۳۹۱ [www.ElitesJournal.ir](http://www.ElitesJournal.ir)
- عالی، آمنه؛ و امین یزدی، امیر (۱۳۸۵). تاثیر ویژگی های معلم بر سبک مدیریت کلاس. فصلنامه تعلیم و تربیت، ۱۰۵.
- عزیزی، عبدالله، (۱۳۹۷)، مزایا و معایب شبکه های اجتماعی برای کودکان و نوجوانان، اولین کنفرانس فرصت ها و تهدیدهای فضای مجازی و شبکه های اجتماعی، کرمانشاه، <https://civilica.com/doc/919072>
- فلاح تفتی، سمیه و تمکین، محمدرضا، (۱۳۹۹)، فضای مجازی در آموزش و نظام آموزشی ایران، الزامات آموزش زبان و ادبیات فارسی در مدارس، مراکز زبان‌آموزی، دانشگاه‌ها و فضای مجازی، مشهد، <https://civilica.com/doc/1162398>
- فتحی، آذر (۱۳۸۲) روش ها و فنون تدریس. دانشگاه تبریز.
- قاضی زاده علمداری، حسنیه و خسروگردی، اکرم، (۱۳۹۷)، نقش کاربرد رسانه های سنتی و نوظهور در پیشرفت تحصیلی و تربیتی دانش آموزان پایه پنجم ابتدایی، اولین کنفرانس فرصتها و تهدیدهای فضای مجازی و شبکه های اجتماعی، کرمانشاه <https://civilica.com/doc/919129>
- قاسمی پویا، اقبال (۱۳۸۲). اقدام پژوهی. تهران: اشاره.
- قاضیان، محمدعلی، ستوان، صادق. دهمدار، مجتبی؛ و عالی شیر مرد، عبدالله (۱۳۹۶). بررسی جو یاگیری اثربخش بر اساس مولفه های مدیریت کلاس درس. ماهنامه شباک.
- کرمی، میرحمزه، سعیدی پور، بهمن، سرمدی، محمدرضا؛ و فرج الهی، مهران، (۱۳۹۸). ارائه الگوی بهینه سازی زمان بندی و کاهش هزینه ها در سیستم آموزش مجازی (از راه دور). رهیافتی نو در مدیریت آموزشی.
- کیان، مریم، (۱۳۹۳). چالش های آموزش مجازی: روایت آنچه در دانشگاه مجازی آموخته نمی شود. آموزش مجازی در علوم پزشکی.
- معین، محمد. (۱۳۴۵)، فرهنگ فارسی. تهران، انتشارات امیر کبیر، جلد ۳
- مشکى باف مقدم، زهره، چرايین، مسلم، اکبرى، احمد؛ و داوودى، على رضا، (۱۳۹۸). تدوین طرحواره مدیریت کلاس درس در تربیت معلم. نیشابور: دانشگاه آزاد اسلامی.
- مهر محمدی، محمود؛ و همکاران (۱۳۹۳). برنامه درسی، نظرگاهها، رویکردها و چشم اندازها. تهران.

- نصیری، فهیمه. (۱۳۹۴). عوامل زیربنایی در استقرار نظام آموزش مجازی. پیک نور.
- نوری، نجیب‌الله. (۱۳۹۶). عوامل و ساختار انگیزش رفتار انسان در اندیشه علامه طباطبائی. روان‌شناسی و دین، شماره ۴۰، (زمستان)، صص ۲۲-۵.
- هادی‌منش، ابوالفضل. (۱۳۸۵). شوخ‌طبعی و مزاح در سیره و سخن پیشوایان. مبلغان، شماره ۷۷، (فروردین و اردیبهشت)، صص ۶۹-۷۷. <https://www.leader.ir>.
- Bansal, Sakshi. (2020). Impact of the COVID-19 Pandemic on Education, Rise of Online Teaching Learning Process & Effects on Health of Kids. Rise of Online Teaching Learning Process & Effects on Health of Kids
- Brown, Mark Joanthan. (2019). Teacher Perceptions Of Factors nfluencing Classroom Management Practices
- Conway, Paul. Murphy, R. Rath, A. & Hall, K. (2009). Learning to Teach and its Implications for the Continuum of Teacher Education. Teaching Council. Duck, Liold. (2007). Using Sounder Foundations to help Avoid the "Why new Teacher Cry" Phenomenon. The Cleaving House, 81, 29-36.
- Chen B. Marcus J. (2012) Students self-presentation on Facebook: An examination of personality and self-construal factor, Computers in Human Behavior 28, 2091° 2099
- Elliott, Joan. & Ebbutt, David. (1986). Case Studies in Teaching for Understanding. uk: CambridgeCambridge Institue of Education.
- Fayne, Harriat. & Ortquist-Ahrens, L. (2006). Entry-year Teachers inside and aoutside of the Academy. College Teaching, 54, 320- 323.
- Grosseck, Gabriela, Ramona, Bran, Laurentiu, Tiru (2011). Dear teacher, what should I write on my wall? A case study on academic uses of Facebook, Procedia Social and Behavioral Sciences 15, 1425-1430
- Hepburn, L. & Beamish, W. (2019). Towards Implementation of Evidence-Based Practices for Classroom Management in Australia: A Review of Research.Australian Journal of Teacher Education, 44(2): 82-98 Retrieved from<https://ro.ecu.edu.au/ajte/vol44/iss2/6>
- Henny, Youlia. (2020). Online Learning to Prevent the Spread of Pandemic Corona Virus. English Teaching Journal, 11(1).
- Kim, J. LaRose, R. & Peng, W. (2010). Loneliness as the cause and the effect of problematic internet use: The relationship between internet use and psychological well-being. Cyber Psychology & Behavior, 12(4), 451-455.
- Leu, Elizabeth (2004) The Patterns and Purposes of School-based and Cluster Teacher Professional Development Programs, School-based and Cluster Teacher Professional Development: Working Paper #2
- Priyanka Singh, Niranjana. (2020). Coronavirus Pandemic impacton Global Education: A Blessing in disguise. Sustainable Humanosphere, 16(268), 68-72.

- Redmond F. (2010). Social networking sites: Evaluating and investigating their use in academic research. Madrid: International Conference of Education, Research and Innovation.
- Sharma, Monit. & Arora, Smiti. (2019). Moodle in Nursing Education: a Review Article. International Journal of Science and Research IJSR.
- University of the Western Cap. Carr, Wilfred. & Kemmis, Stephen. (2009). Educational Action Research: A critical Approach. In I. i. Research. SAGE Publications Ltd.
- Wolfgang, Charles. & Glickman, Carl. (1980). Solving Discipline Problem: Strategies for Classroom Teacher Longwood Division College and Professional Publication. Internship is the link between everything in teacher training and research is a tool for thinking and improving during practice

## Classroom management in cyberspace

Somayeh Fallah Tafti <sup>1</sup>

Farzaneh Radparvar <sup>2</sup>

Saeedeh Mirzakhani Mianji <sup>3</sup>

Mohadeseh Fallah Tafti <sup>4</sup>

Date of Receipt: 2022/05/22 Date of Issue: 2022/07/05

### Abstract

This research has been written under the title of classroom management in cyberspace. The method of this research is descriptive, a library-type analysis that has been written with reference to authoritative books, magazines and articles. The results indicate that: Wise and committed teachers, in addition to teaching educational content and changing the nature of previous teaching methods, as inspiring role models in the field of culture and ethics, play the role of preacher and guide for the young generation and teaching in this They see space as an opportunity. With self-awareness, self-fulfillment and spiritual influence in the hearts of students, in the light of proper education and institutionalization of high religious and Islamic values, they will be able to transform society from within and lead to excellence, growth and prosperity, and God-centered human beings. Educate creators of Islamic ethics.

### Keywords

Classroom Management, Cyberspace, Virtual Education

1. PhD in Curriculum Planning, Primary Education Teacher in Yazd District 1, Lecturer at Yazd Farhangian University Sfalsh12@ymail.com
2. Bachelor of Educational Sciences, Mathematics and Education Secretary of Yazd District 1 farzanehradparvar528@gmail.com
3. Bachelor of Public Administration, Primary Education Teacher, District 1, Yazd sydmirzakhany@gmail.com
4. Master of Education Management, Primary Education Teacher, Yazd District 1 [mahsima.fallah@gmail.com](mailto:mahsima.fallah@gmail.com)